

OMBUDSMANKA VÍTA ZAVEDENIE ŠTANDARDOV V PÔRODNÍCTVE

(Bratislava, 23. novembra) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky v uplynulých dňoch vydalo [jednotné štandardy pôrodnickej starostlivosti](#), v ktorých reflektovalo na zistenia verejnej ochrankyne práv vychádzajúce z [prieskumu o dodržiavaní práv žien počas zdravotnej starostlivosti pri pôrodoch](#) (máj 2021). Hoci sa verejná ochrankyňa práv priamo nepodieľala na tvorbe štandardov, víta, že mnohé z opatrení, ktoré navrhovala, sú súčasťou nových štandardných postupov. Sú medzi nimi pravidlá týkajúce sa sprevádzajúcej osoby, informovaného súhlasu, práva na súkromie či napríklad vykonávania epiziotómie.

„Vítam zavedenie jednotných štandardov pôrodnej starostlivosti, ktoré reflektujú aj na potrebu dodržiavania práv žien pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Na potrebu ich prijatia som upozorňovala nielen ja, ale dlhodobo aj mimovládne organizácie. V druhom kroku však bude dôležitá ich implementácia do praxe. Dodržiavanie týchto štandardov by malo byť preto pravidelne monitorované a vyhodnocované. Zároveň by mali byť zabezpečené aj pravidelné školenia zdravotníckeho personálu o vhodných a bezpečných pôrodných postupoch,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Má sa zlepšiť garancia práva na súkromie

Z celkového počtu respondentiek, zapojených do prieskumu verejnej ochrankyne práv, ktoré rodili v zdravotníckych zariadeniach na Slovensku, sa 26,81 % respondentiek vyjadrilo, že malo pocit súkromia počas celého priebehu pobytu v nemocnici. **28,52 % respondentiek pociťovalo mierne nedostatky a 25,76 % respondentiek sa vyjadrilo, že nemalo pocit súkromia. Možnosť „skôr nie“ označilo 18,91 % respondentiek.**

Ako sa najnovšie uvádza v štandardoch ministerstva, prítomnosť cudzích anonymných osôb bez súhlasu rodičky, časté striedanie personálu, nepriateľské postoje či konflikty výrazne ovplyvňujú pôrodný dej, rovnako ako nešetrné poznámky personálu, vydieranie, strašenie, ale aj nedostatok intimity a súkromia. Práve tieto dôvody najčastejšie uvádzali respondentky v prieskume, ktorý som realizovala, ako dôvody, prečo pociťovali nedostatok ochrany súkromia. Podľa prijatých štandardov tieto praktiky nie sú v súčasnej dobe správnu formou poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Epiziotómia sa neodporúča

Zo zistení verejnej ochrankyne práv vyplynulo, že nástrih hrádze bol vykonaný až v 48 % prípadov. Prieskum zároveň poukázal aj na časté rutinné vykonávanie tohto zákroku a s ním spojené porušovanie práva na informovaný súhlas.

Podľa nových štandardov sa pri spontánnom vaginálnom pôrode neodporúča rutinné vykonávanie epiziotómie. Každé pracovisko by si malo robiť pravidelne audit epiziotómií aj ostatných poranení hrádze pri pôrode. Štandardy taktiež upozorňujú, že všetky úkony (vrátane epiziotómie) si vyžadujú informovaný súhlas rodičky.

Informovaný súhlas podľa štandardov

V online prieskume verejnej ochrankyne práv uviedlo až 55,10 % zo zapojených žien, že podpisovali informovaný súhlas pri prijíme do pôrodnice, informovaný súhlas dostali iba v písomnej forme a neboli poučené o jeho obsahu, respektíve im obsah informovaného súhlasu nebol vysvetlený. Analýza prieskumu tak poukázala na to, že zdravotnícky personál si často informovaný súhlas stotožnil len „s automatickým podpisom rodičky.“

Nové štandardy upravujú aj informovaný súhlas. **Všetky úkony vykonávané na rodičke podľa nich vyžadujú jej informovaný súhlas, ktorý môže byť buď verbálny alebo deklaratívny (rodička prikývne, alebo urobí pohyb, ktorým umožní úkon).** Ďalej sa v štandardoch uvádza, že ostatné medicínske výkony vyžadujú ústny informovaný súhlas. Hoci je pôrod prirodzený dej, rodička počas neho absolvuje niektoré indikované medicínske úkony, s ktorými môže súhlasiť, alebo nie. Preto je podľa nových jednotných postupov vhodné, aby pôrodnické zariadenia dopredu informovali o týchto úkonoch rodičky buď na svojich webových stránkach, alebo písomnou formou prostredníctvom informácií, ktoré rodička dostane dopredu v poradni pre tehotné ženy.

Čo sa týka pôrodného plánu, mal by byť najnovšie prediskutovaný počas posledných návštev v tehotenskej poradni zvoleného gynekologicko-pôrodnického zariadenia. Taktiež by mal byť podpísaný rodičkou vo forme písomného informovaného súhlasu.

Čo hovoria štandardy o sprevádzajúcich osobách?

Podľa štandardov vydaných ministerstvom má rodička právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby alebo osôb počas celého priebehu pôrodu. Ich počet je však limitovaný možnosťami pracoviska.

Podľa zistení verejnej ochrankyne práv bola pandémia častým dôvodom neumožnenia sprevádzajúcej osoby pri pôrode. Legislatívna úprava, ktorá by zakotvila právo na sprevádzajúcu osobu rodiacim ženám by výrazne prispela k tomu, aby si toto právo mohli uplatňovať všetky ženy bez rozdielu. Zároveň by to predstavovalo potrebu transformácie pôrodníc tak, aby priestorové kapacity neboli dôvodom pre obmedzenie tohto práva.

Rodiace ženy majú právo jesť a piť

V štandardoch sa taktiež uvádza, že jedlo a pitie počas pôrodu by mali byť k dispozícii. V súčasnej dobe sa väčšina cisárskych rezov vykonáva v spinálnej anestézii. Podľa odporúčaní európskej anestéziologickej spoločnosti nie je nevyhnutné, aby rodička počas pôrodu nepila a hladovala.